

Maaseutuajaoston kokous 23.10. klo 9-12

Varsinais-Suomen Liitto, Linnankatu 52 B, Turku tai
Teams -osallistumismahdollisuus

Osallistujat:

Antti Jaatinen, maaseutupalvelut yksikkö, Varsinais-Suomen ELY-keskus (puheenjohtaja)
Sami Heinonen, Varsinais-Suomen liitto
Johanna Mattila, maaseutupalvelut yksikkö, Varsinais-Suomen ELY-keskus (sihteeri)
Janica Vilén, maaseutupalvelut yksikkö, Varsinais-Suomen ELY-keskus (teams)
Jaakko Halkilahti, MTK Varsinais-Suomi
Mikko Jaakkola, Varsinais-Suomen ELY-keskus (teams)
Timo Heikkilä, Maaseudun työnantajaliitto MTA (teams)
Minna Rautalin, Suomen metsäkeskus, Lounais-Suomi
Juha Koivistoinen, MTK Metsänomistajat
Taina Wirberg, Paimion maaseutupalvelut (teams)
Ulla Nummila, Liedon maaseutupalvelut (teams)
Markku Paija, Loimaan maaseutupalvelut (teams)
Kirsti Lepistö, Salon maaseutupalvelut (teams, poistui 11:47)
Petri Puustinen, Vehmaan maaseutupalvelut (teams)
Jukka Heinonen, Yrityssalo Oy (Salon seutu)
Mats Nurmio, Kemiönsaari (Turunmaan seutu)
Minna Boström, I samma båt – Samassa veneessä rf ry
Maarit Teuri, Ykkösakseli ry (teams)
Taina Sainio, Varsinais-Suomen jokivarsikumppanit ry (teams)
Ulla Kallio, Maaseudun kehittämissyhdystys Ravakka ry (teams poistui 11:40)
Pia Poikonen, Varsin Hyvä ry (teams)
Tauno Linkoranta, Varsinais-Suomen kylät ry
Leena Erälinna, Turun yliopisto 9:10
Katariina Torvinen, Ukipolis Oy (teams poistui 11:25)
Pia Prost, Åbo Akademi
Mervi Louhivaara, Pyhäjärvi-instituuttisäätiö (teams)
Veli-Matti Pura, Someron kaupunki (teams)
Sami Iltanen, Pro Agria Länsi-Suomi (teams)
Riitta Karjalainen (teams)

Juha Tuominen, Varsinais-Suomen ELY-keskus
Mika Korkki, Varsinais-Suomen ELY-keskus

Asialista

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9:01.

2. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin kokouksen olevan laillinen ja päätösvaltainen.

3. Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen

Hyväksyttiin kokouksen työjärjestys.

4. Pöytäkirjantarkastajien valinta (2kpl)

Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Jukka Heinonen ja Mats Nurmio.

5. Läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtaja toivotti tervetulleeksi uudet jäsenet:

Juha Koivistoinen, MTK Metsänomistajat

Reetta Huhtinen ja Timo Suutarla, Business Turku

6. 9:10 Tietoisku elinkeinoelämän ja ELY-keskuksen varautumisesta

Juha Tuominen ja Mika korkki Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta esittelivät ajankohtaiskatsauksen elinkeinoelämän ja ELY-keskuksen varautumisesta. Kokouksessa esitetyt materiaalit ovat liitteenä.

Alueellisessa varautumisen organisoimisessa korostuvat varautumisyhteistyöryhmän hallittu kasvattaminen sekä elintarvikeketjun toimijoiden aktivointi ja yhteistyön käynnistäminen sekä syventäminen. Keskustelussa nousi esille, miten Varsinais-Suomen eri alueet on otettu huomioon maakunnallisessa varautumissuunnittelussa. Erityisesti saariston erityinen asema ja olosuhteet nostettiin esille. Saariston varautumisen ja huoltovarmuuden näkökulmasta on keskeistä logistiikan ja lauttaliikenteen jatkuvuus sekä kalatalouden toimintaedellytysten turvaaminen. Tällä hetkellä kuitenkin varautumiskeskustelu on keskittynyt maakuntakeskuksiin.

Tietoliikenneinfran haavoittuvuus herätti keskustelua. 3G -verkon nopea alasajo aiheuttaa merkittäviä haasteita tietyillä alueilla. Lisäksi alemman tieverkoston heikko kunto nostettiin esille keskeiseksi riskitekijäksi. Mikäli toimija haluaisi ELVARin (Lounais-Suomen elinkeinoelämän varautumisyhteistyöryhmä) jäseneksi, niin kannattaa ottaa yhteyttä suoraan Juha Tuomiseen.

Mika Korkki esitteli Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lakisääteisiä varautumistehtäviä. Esitys on liitteenä.

Maatalouden ja elintarvikehuollon varautumistoiminnan tavoitteena on elintarvikeketjun toimivuuden jatkuminen kaikissa turvallisuustilanteissa. Korkean prioriteetin tehtäviä ravinnontuotannon ohella on maataloustukien maksatuksen varmistaminen. Tietoliikenneyhteyksien turvaamiseksi maatiloja neuvotaan mahdollisuuksien mukaan hankkimaan kiinteä yhteys ja huolehtimaan riittävästä tietosuojasta. ELY-keskus on perustanut yhteistyössä MTK Varsinais-Suomen kanssa maatalous ja huoltovarmuus työryhmän 2020 (seuraava kokous 13.12.2024).

Nostettiin esille, että tuleva Elinvoimakeskusten perustaminen tulee vaikuttamaan asian päivittämistarpeeseen. Jatkuvuussuunitelmien ylläpito on keskeistä jo maksajavirastosopimuksenkin kautta. Alueelliset varautumiskoulutukset ovat käynnistyneet vuonna 2025. Maataloussektorin järjestöillä ja kunnilla on keskeinen rooli maatalousalan varautumisessa. Keskustelussa nousi esille huoli siitä, onko teeman ylläpitoon ja edistämiseen tarpeeksi osaamista ja muuta resurssia esimerkiksi kunnissa.

7. 9:45 Varsinais-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman tilannekatsaus

Pia Poikonen Varsin Hyvä ry:stä esitteli Varsinais-Suomen Leader-ryhmien tilannekatsauksen. Katsaus on liitteenä.

Salon seudulla on hyvinvointia ja on pahoinvointia. Hyvinvointialueiden tilanne näkyy maaseutualueilla. Koronan aikainen maallemuuttobuumi on kääntynyt. Maallemuuttohalukkuutta voisi olla, mutta kiinteistöjen osto on vaikeutunut. Rahoituksen saaminen on vaikeutunut. *Ykkösakseli ry*

Vakka-Suomessa ja Mynämäellä on yleinen taloudellinen tilanne kääntynyt hienoiseen nousuun, autotehtaan lomautuksia on peruttu ja useat pk-yritykset laajentavat. Yritykset kyselevät paljon kehittämiseen liittyvää ja toisaalta yrityksiä on myös lopettanut. Matkailupuolella on paljon pöhinää ja samoin elintarvikepuolen yritykset näkyvät neuvonnassa. *Ravakka ry*

Investointitukia on haettu Turun seudulla hyvin vähän. Pienten yritysten käynnistys- ja kehittämistuilla on kova kysyntä. Yleishyödyllisiä kehittämishankkeita toivottaisiin enemmän ja uusia hakijoita niille. *Varsin Hyvä ry*

Loimaan seudulla ja Somerolla on jatkuvasti henkilöitä, jotka aloittavat yritystoimintaa ja niitä, jotka myös haluavat kehittää toimintaansa. Ilmeisesti niiden pienten yrittäjien palveluille ja tuotteille riittää kysyntää, vaikka Suomessa yleinen taloudellinen tilanne olisi huono. Yhdistyksillä on tietysti niitä pitkän aikavälin huolia, jotka tulevat ilmi meidän strategiastammekin, mutta mitään merkittävää muutosta esim. yleishyödyllisten tukien hakemisessa ei ole ollut huomattavissa. *Varsinais-Suomen Jokivarsikumppanit ry*

Turunmaan saaristossa on hyvin aktiivista yhdistystoimintaa tällä hetkellä. Uusia toimijoita on ollut paljon yhteydessä ja hankehakijoita on paljon, kaikki eivät ehkä sitten kuitenkaan etene hakemusvaiheeseen asti. Yritysten investointihankkeita on paljon vähemmän meillä Leader-ryhmässä kuin aikaisemmin, mutta se johtuu myös siitä, että useat isot hankkeet menevät nyt ELY-keskukseen. *I Samma Båt*

Johanna Mattila Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta esitteli maaseudun kehittämissuunnitelman tilannekatsauksen. Esitys on liitteenä.

Hanke- ja yritystukien myöntövaltuus vuosille 2023-2024 oli 11 200 460 €. ELY-keskuksessa on alustavasti linjattu, että 1/3 kohdentuu kehittämishankkeisiin ja 2/3 maaseudun yritystukiin. Rahoituksen sidonta 22.10.2024 oli 79 %. Lisäksi yleishyödyllisille ilmasto- ja ympäristöinvestoinneille on korvamerkitty myöntövaltuus vuosille 2023-2024 yhteensä 853 333 €. Rakennetukiin saatiin lisäksi kiintiöitä lokakuussa yhteensä 6 miljoonaa euroa.

Pientä piristymistä on nähtävissä maatalouden uudisrakentamisen osalta kotieläinrakennuksissa verrattuna aiempaan. Muiden tuotantorakennusten hakemuksia on tullut koko ohjelmakauden ajan kohtuullisen mukavasti. Hakemuksia tulee kohtalaisen kattavasti kaikista tuotantosunnista. Yleinen taloustilanne ja kustannusten nousupiikki näkyvät edelleen tietynlaisena varovaisuutena. Maatilojen energiainvestointeja haetaan monipuolisesti. Aurinkopaneelit yksittäisinä hankkeina ovat lukumääräisesti korkealla sekä erilaiset uusiutuvan energian lämpölaitokset. Paljon haetaan myös energiansäästöön liittyviä investointeja (esim. led -valaistushankkeet), sekä erilaisiin maa- tai ilmalämpöjärjestelmiin, joilla korvataan uusiutumaton energiaa. Valitettavasti biokaasuhankkeita ei toistaiseksi ole ollut.

Ympäristön tilaa parantavat investoinnit ovat pääosin salaojituksia, säätösalaajituksia ja yhteisöjituksia sekä erilaiset lannan käsittelyyn liittyvät hankinnat. Eläinten hyvinvointia ja bioturvallisuutta parantavat investoinneissa suurin euromääräinen osuus menee virikehäkkien vaihtamiseen lattia- ja muihin

järjestelmiin ja vapaaporsitushankkeisiin. Nuorten viljelijöiden aloitustukimäärissä on ollut merkille pantavaa kasvua viime vuosina. havaittavissa.

Maaseutuyritysten rahoituksessa korostuu ruokaketjuun liittyvät toimet (osuus kaikista hankkeista 25 %). Lisäksi metalliteollisuuden osuus on merkittävä ja tällä on selkeä yhteys alueen meriklusteriin. Lähes kolmannes hakemuksista joudutaan hylkäämään. Yhteistyö yritysneuvonnan kanssa on aivan keskeisessä asemassa.

Maaseudun kehittämissuunnitelman tavoitteita tukevia kehittämishankkeita on saatu liikkeelle kaikissa painopistealueissa. Erityisesti alkutuotannon ja ruokajärjestelmän kehittämisessä korostuvat alueiden välinen yhteistyö, tutkimuslaitos ja yritys yhteistyön vahvistaminen. Maaseutu- ja saaristomatkaillen kehittäminen on käynnistynyt eri puolilla Varsinais-Suomea mm. jakelukanavien, vastuullisuuden, ruokamatkaillen, verkostojen, pyörämatkaillen teemoissa. Maaseutuyrittäjyyden kehittämisessä keskeistä on biotalousyrittäjyyden edistäminen. Hyvä elämä ja asuminen maaseudulla painopisteessä on lähtenyt kehittämishankkeiden lisäksi liikkeelle laajakaistainvestointeja.

Yleishyödyllisten ympäristö- ja ilmastoinvestointien teemahaku on käynnissä 15.11.2024 saakka. Tietoa saa mielellään jakaa verkostoissa eteenpäin. [Onko investointi-ideoita ympäristön hyväksi? - Maaseutu.fi](#)

Cap27 toimeenpanon ohella on keskeistä saattaa vanha ohjelmakausi onnistuneesti loppuun.

Pidettiin 10 minuutin tauko.

8. Maaseutujaoston jäsenten ajankohtaiskierros –”Mitä Varsinais-Suomen maaseudulle kuuluu?”

Salla-Maria Lauttamäki Varsinais-Suomen Liitosta esitteli maakuntaohjelman 2026-2029 valmistelun käynnistämisen aikatauluja sekä toimeksiantoa keskeisille kumppanuusverkostoille. Samalla tullaan päivittämään innovaatiolinjojen valinnat. Keskeiksi teemoiksi on jo noussut esille huoltovarmuus, saaristo ja Saaristomeri, TKI sekä energia.

Maaseutujaosto osallistuu maakuntaohjelman päivitykseen. Toimintatavasta sovitaan myöhemmin. Salla-Maria Lauttamäen esitys on liitteenä.

Jaoston jäsenet olivat ennakkoon valmistelleet nostoja oman organisaation näkökulmasta –”Mitä Varsinais-Suomen maaseudulle kuuluu?” Esityskoonti on liitteenä.

Yhteenvetona keskustelusta voidaan todeta, että usean jäsenen puheenvuoroissa korostuivat rahoitusmarkkinoiden tilanne ja rahoituksen saamisen haastavuus, mikä jarruttaa investointeja ja kehittämistä. Keskeisen infran kunto ja ylläpito on maaseutualueilla yhteinen haaste. Tulevaisuuden osaajien saaminen maaseudulle keskeisille toimialoille ja alueellisen koulutuksen tilanne puhututtaa eri sektoreilla. Tutkimuksen osalta on meneillään monipuolisesti maaseudun kehittämistä tukevia projekteja. Kylätoiminnan osalta tilanne on parempi Varsinais-Suomessa kuin muualla Suomessa. Tulevaisuudessa mahdollisuutena nähdään mm. yhdistysten ja yritysten yhteistyön vauhdittaminen. Elinkeinoelämän puolella näkyy kehittämishankkeiden lyhytkestoisuus ja pienuus. Maatalousfoorumi järjestetään Salossa 11.2.

Turunmaalla nähdään potentiaalia kesäasukkaiden roolissa alueen elinvoiman kehittämisessä. Joukkoliikenneyhteyksiä Saloon ja Helsinkiin tulisi jatkossa parantaa. Alueella on paljon pieniä yrityksiä, joiden tavoitteena on lähinnä itsensä työllistäminen, mikä näkyy heikossa kiinnostuksessa investointeihin

ja muihin kasvuja tukeviin keinoihin. Energiahankkeita ml. aurinkoenergiavoimalat on useita, joilla nähdään olevan sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia.

Seuraavassa maaseutujaoston kokouksessa otetaan asialistalle Åbo Akademin Saaristoinstituutin esittely.

Lisäksi tuotiin esille, että Yrityssalo Oy:n varsinaisena jäsenenä jatkaa Jukka Heinosen tilalla Henna Kyyrä. Samalla Maaseutuyrittäjyyden työryhmälle tulisi sopia uusia puheenjohtaja.

9. 11:20 Maaseutuviestinnän ajankohtaiset

Janica Vilén Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta esitteli Varsinais-Suomen maaseutuviestinnän ajankohtaisia asioita. Maaseutuverkoston palaveri pidetään perjantaina 25.10. Uudet jäsenet lisätään kutsulistalle. Lähiruokapäivän avajaisia vietetään Varsinais-Suomessa 2025 ja 2026. Maaseutupolitiikan selonteon päivittäminen on alkanut. Varsinais-Suomi kuuluu Etelä-Suomen alueeseen. Haloo Maaseudun Ympäristö ja ilmasto teemanumero on julkaistu ja sitä saa Janicalta jakoon omiin tilaisuuksiin.

10. 11:35 Ajankohtaista aluehallintouudistuksesta

Antti Jaatinen Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta esitteli aluehallintouudistuksen valmistelutilannetta. Esitys on liitteenä.

Lounais-Suomen elinvoimakeskusten muutosvalmistelun muutoskoordinaattoriksi valittiin Satakunnan maaseutupäällikkö Timo Pukkila. Ylijohtajan tehtävä on päätoiminen ja valinta tehdään syksyllä 2025.

Varsinais-Suomessa suunnitellaan yhteistä uutta aluekokonaisuutta valottavaa lähestymistä seuraavaan maaseutuasioiden tilastojulkaisuun vuoden 2025 aikana. Valtionhallinnon säästöpaineeet kohdistuvat myös uuteen organisaatioon. Säästömäärät kasvavat vuosittain vuoteen 2028 asti.

11. 11:50 Muut ajankohtaiset asiat

Seuraavan kokouksen aiheena on mm. maakuntakaava.

12. Seuraavan kokouksen ajankohdan päättäminen

Seuraava kokous pidetään 22.1. klo 9. Paikka ilmoitetaan myöhemmin.

13. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen 12:03.

Kokousaineisto on toimitettu pöytäkirjan liitteenä.

Pöytäkirja on hyväksytty s-postitse

Jukka Heinonen 26.11.2024

Mats Nurmio 26.11.2024